

1. Obiekt

BUDYNEK MIESZKALNY - KAMIENICA - ul.Retoryka 5

2. Czas powstania

1887 - 1888,
1893 r.

3. Miejscowość

K R A K Ó W

4. Adres Kraków, ul. Retoryka 5

działka nr 45/1 obręb 145

Lvh 164 KW 69559

Nowy Świat

5. Przynależność administracyjna

województwo **krakowskie**

gmina **loco**

6. Poprzednie nazwy miejscowości

dzielnica katastralna Nowy Świat

7. Przynależność administracyjna
przed 1. VI. 1975 r.

krakowskie
województwo

loco
powiat

8. Właściciel i jego adres

**Mieczysław Miceusz, Kraków, ul.
Retoryka 5/3 i współwłaściciele
zamieszkali w kamienicy**

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

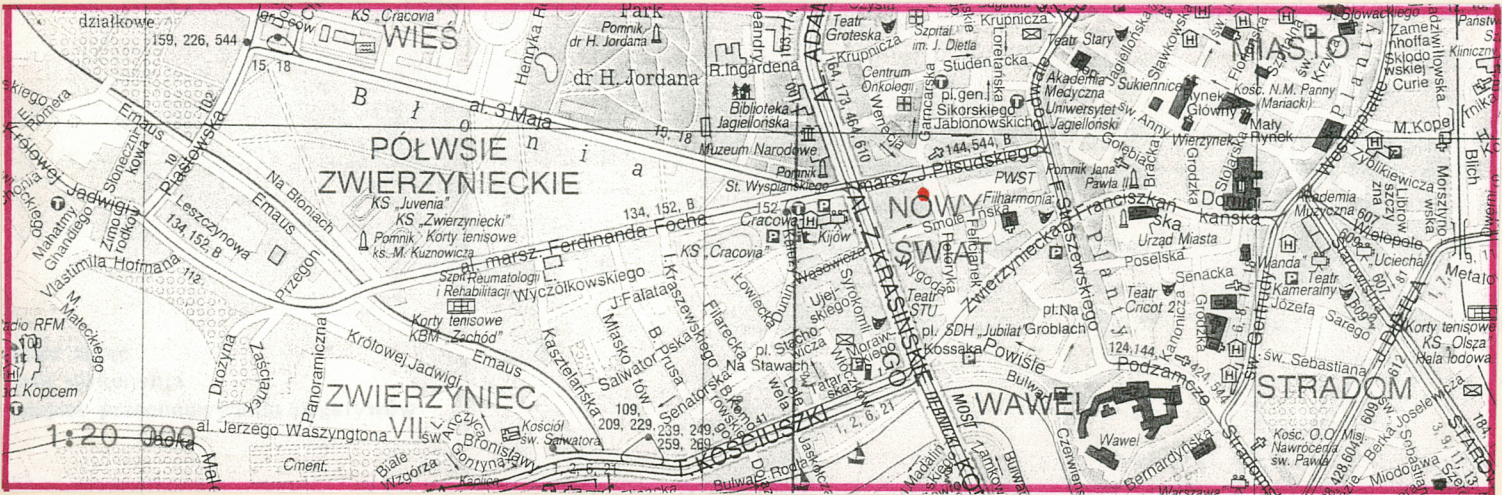
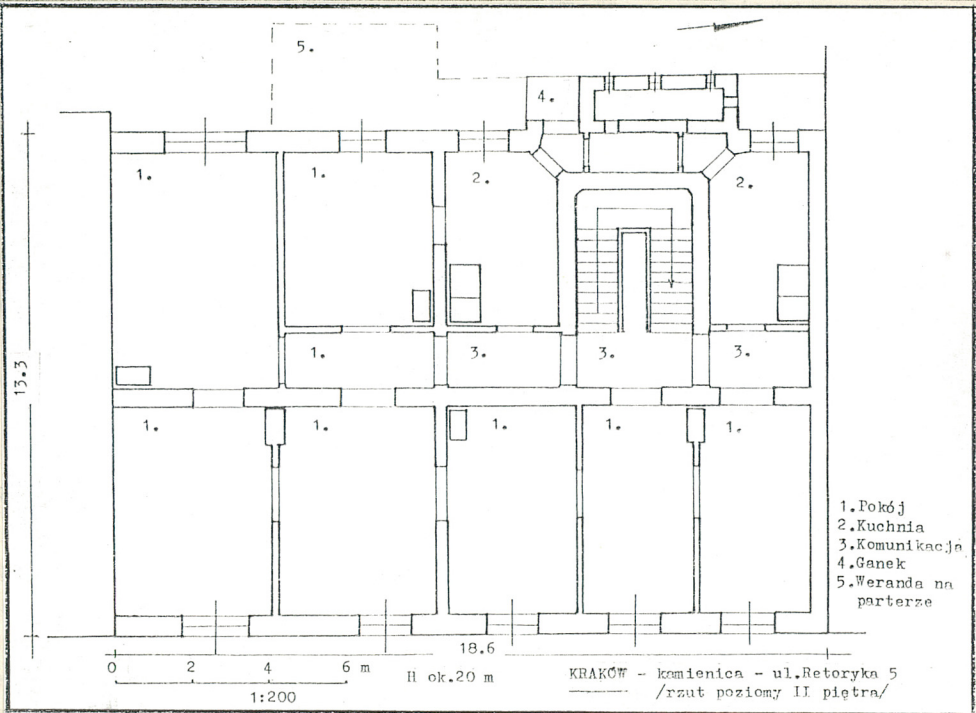
10. Rejestr zabytków

A-959 z 18.10.1993 r.

Nr **PSOZ-IV/99/93**

Widok od południowego -
wschodu

Kamienica wzniesiona w latach 1887-1888 na parceli Wincentego Jarosza jako budynek piętrowy zaliczany wtedy do najlepszych domów w Krakowie. W 1893 r. nadbudowane zostało II piętro obiektu. Budynek /głównie fasada/ o formach zaczerpniętych ze stylów historyzujących z elementami manieryzmu niderlandzkiego. Autorami projektu architektonicznego obiektu są dwaj wybitni architekci krakowscy końca XIX w., Teodor Talowski /1857-1910/ i Karol Zaremba /1846-1897/. Budowę kierował Karol Zaremba. Projekt nadbudowy II piętra opracował Teodor Talowski. W rozwiązaniu architektonicznym fasady widoczne są jeszcze skromne, ale już charakterystyczne dla jego późniejszej twórczości takie elementy jak surowość, asymetria, zróżnicowanie detalu. Pełny ich wyraz podziwiać można w innych budynkach zaprojektowanych przez Talowskiego przy ul. Retoryka: nr 1 "Pod Śpiewającą Żabą" /1889-1890/, nr 3 /1891/, nr 7 "Festina lente" /1887/, nr 9 "Pod Osłem" /1891/ i nr 15 "Długo myśl - Prędko czyn".

Sytuacja. Kamienica zlokalizowana została w dzielnicy Śródmieście przy ulicy Retoryka 5 około 60 m na południe od ciągu ulicy Marszałka Józefa Piłsudskiego. Budynek usytuowany jest w ciągu kamienic tworzących ciasno zabudowaną zachodnią pierzeję ulicy Retoryka. Bezpośrednio sąsiaduje z domami projektowanymi przez Teodora Talowskiego: od północy z kamienicą nr 3 /z 1891 r./, od południa z kamienicą nr 7 zwaną "Festina lente" /z 1887 r./. Budynek nr 5 zajmuje działkę siedliskową o planie zbliżonym do prostokąta z niewielkim podwórzem od zachodu. Obiekt frontem zwrócony na wschód.

Materiał, konstrukcja, technika. Budynek murowany z cegły. Fasada nie tynkowana, elewacja tylna potynkowana. Cokoł z cegły nie tynkowany wydzielony gzymsem. Nad piwnicami, w sieni i na podestach klatki schodowej sklepienia ceglane, odcinkowe, na belkach stalowych. Nad parterem i piętrami stropy drewniane z otynkowanymi podsufitkami z maty trzcinowej. Więźba dachowa drewniana konstrukcji krokwiowo-stolcowej. Dach dwuspadowy kryty blachą ocynkowaną na deskowaniu, ze świetlikiem w połaci nad klatką schodową i uchylnymi oknami doświetlającymi pomieszczenia poddasza. Nad werandą przy elewacji tylnej dach pulpitowy kryty blachą. Posadzki: w piwnicach ubita ziemia lub wylewka cementowa. W sieni płytki ceramiczne. W pomieszczeniach mieszkalnych parkiety. W pomieszczeniach sanitarnych płytki ceramiczne. Na poddaszu posadzka z cegły. Schody: w sieni i do piwnicy jednobiegowe, kamienne /z piaskowca/. Schody klatki głównej do wysokości II piętra zabiegowe ze stopnicami kamiennymi /z piaskowca/. Podesty murowane z cegły wzmocnione belkami stalowymi, wyłożone płytkami ceramicznymi. Balustrada schodów ozdobna z kutych, kręconych spiralnie, żelaznych prętów. Poręcz drewniana. Wzdłuż ścian przymocowana druga poręcz. Z II piętra na poddasze schody łamane, dwubiegowe, drewniane, z balustradą drewnianą z toczonych tralek i z drewnianą, profilowaną poręczą. Podest schodów na poddaszu, drewniany. Schody poprzedzające wejście na werandę przy elewacji tylnej, betonowe, jednobiegowe. Balkon w fasadzie z żelbetowym podestem wspartym na konsolach, z metalową, ozdobną balustradą mocowaną między murowanymi słupami. Podesty ganków przy elewacji tylnej drewniane, wsparte na belkach stalowych, z prostymi drewnianymi lub metalowymi balustradami. Otwory drzwiowe prostokątne. Drzwi do sieni drewniane, dwuskrzydłowe, płycinowe, ożywione rautami, z dużym, prostokątnym, dwudzielnym nadświetłem. Drzwi wewnętrzne w większości zachowane oryginalne, drewniane, płycinowe, mocowane w futrynach skrzynkowych. Do mieszkań dwuskrzydłowe, w mieszkaniach jedno- i dwuskrzydłowe, niektóre przeszklone do połowy. Przy niektórych drzwiach w mieszkaniach zachowane mosiężne klamki. Drzwi na werandę od zachodu współczesne, przeszklone wielokwadratowo. Do piwnicy drzwi stalowe. Otwory okienne prostokątne. Okna w fasadzie skrzynkowe, dwupoziomowe, cztero- i sześciopodziałowe, podwójne. W elewacji tylnej okna podobne do okien w fasadzie oraz pojedyncze, trójpoziomowe,

14. Kubatura ok.4940 m ³	15. Powierzchnia użytkowa ok.1234 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne mieszkalne	17. Użytkowanie obecne mieszkalne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja W latach 80-tych XX w. na parterze przy ścianie tylnej zabudowano ganki. Na początku lat 90-tych XX w. przeprowadzony został remont poddasza w celu zaadaptowania go na cele mieszkalne /na-prawa więźby dachowej, wymiana świetlika nad klatką schodową, ocieplenie ścian, zdjęcie cegły ze stropu drewnianego nad II piętrem/.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Generalnie obiekt zachowany w dobrym stanie technicznym. Malowania wymaga klatka schodowa. Wskazane odnowienie fasady. Widoczne niewielkie ubytki tynku na elewacji tylnej. Budynek użytkowany prawidłowo.	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Budynek jest obiektem o dużych wartościach architektonicznych i historycznych. Usytuowany jest na terenie dawnej posiadłości szlacheckiej zwanej Ossolińszczyzną albo Retoryką, wzdłuż ulicy, którą jeszcze do lat 1910-1912 płynęła Rudawa. Jest dziełem wybitnych architektów krakowskich. Zachowany w zasadzie w pierwotnym stanie z niewielkimi zmianami /przebudowa poddasza/. Obiekt powinien być prawnie chroniony.			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Archiwum Państwowe Kraków. Akta Budownictwa Miejskiego, dz. III, fasc. 741, ul. Retoryka 5.
- Kraków, ul. Retoryka 5. Projekt koncepcyjny adaptacji poddasza na mieszkanie. Proj. Piotr B. Gajewski, Sławomir Pankiewicz, Mariusz Plewa. Kraków V 1990. Maszynopis Archiwum PSOZ Kraków nr inw. 15589/90.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

- Wanda Mossakowska, Anna Zeńczak, Kraków na starej fotografii, Kraków 1984, s. 170.
- Purchla J., Jak powstał nowoczesny Kraków, Kraków 1990, fot. 143 - domy przy ul. Retoryka 1, 3, 5, 7 i 9, 1887-1890.

22. Bibliografia

- Beiersdorf Z., Architekt Teodor Talowski, w: Sztuka 2 poł. XIX w., Warszawa 1973, s. 201.
- Adamczewski J., Kraków od A do Z, Kraków 1992, s. 309.

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

mgr Tadeusz Śledzikowski
imię i nazwisko fot.j.w.

data IX 1995 r.

26. Sprawdził

imię i nazwisko

data

27. Załączniki

1. Miejscowość

KRAKÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Kamienica, ul. Retoryka 5

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

c.d.pkt. 13

Widok od północnego -
wschodu

trój- i sześciopodziałowe o kształtach wydłużonych prostokątów w układach horyzontalnych. Weranda i ganek na I piętrze przy ścianie tylnej, przeszklone wielokwaterowo. W kondygnacji poddasza w elewacji tylnej okna współczesne z PCW.

Rzut. Kamienica wzniesiona na planie prostokąta, szerokofrontowa, z asymetrycznie umieszczonym ryzalitem oraz prostokątną werandą przy elewacji tylnej. Po obu stronach ryzalitu na piętrach, ganki. Na parterze przy tej elewacji, przy narożniku północnym, zabudowany ganek. Wewnętrzna klatka schodowa umieszczona asymetrycznie w północno-zachodnim narożniku obiektu od strony podwórza gospodarczego. Układ pomieszczeń na poszczególnych kondygnacjach w zasadzie dwutraktowy z traktami rozdzielonymi w mieszkaniach korytarzami.

Bryła. Obiekt o prostopadłościennym bryle rozczłonkowanej od zachodu ryzalitem ujętym nadwieszonymi na zewnątrz gankami. Przy ryzalicie w poziomie parteru weranda o prostopadłościennym kształcie. Dach dwuspadowy. Obiekt pięciokondygnacyjny /piwnice + parter + dwa piętra + poddasze/. W całości podpiwniczony. Poddasze częściowo użytkowane na cele mieszkalne.

Elewacje. Fasada asymetryczna, pięcioosiowa. Ceglana. Nie tynkowana. W osi skrajnej od południa ujęta poprowadzonymi przez wszystkie kondygnacje, boniowanymi rautami i płasko, lizenami. Otwór wejściowy ujęty kamiennym portalem o profilowanym uskokowo obramieniu z uszakami nad którym nieco tylko węższe, podobnie opprofilowane nadświetle ujęte dodatkowo esownicami. W kondygnacji parteru w fasadzie, w osi skrajnej od południa, szeroki otwór okienny, w pozostałych

mgr Tadeusz Śledzikowski, IX 1995 r.

Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

arch. autora

Miejsce przechowywania negatywów:

osiach otwory węższe. Obramienia okien profilowane. Nadproża w kształcie wyodrębnionych, ceglanych łuków odcinkowych z pozornymi zwornikami. Podokienniki w formie tynkowanych płycin. Parter oddzielony od piętra profilowanym gzymsem kordonowym. Na wysokości I piętra rozmieszczenie otworów okiennych identyczne jak w kondygnacji parteru. Nad oknami trójkątne naczółki złożone z profilowanych gzymsów ukośnych. W drugiej osi od północy nad wejściem do sieni, okno typu porte-fenêtre. Przed nim nadwieszony balkon. Między I i II kondygnacją gzyms kordonowy. Okna II piętra rozmieszczone identycznie jak na niższych kondygnacjach lecz ujęte tylko w skromne, profilowane obramienia. Nad oknami pas profilowanego gzymsu, nad nim rząd prostokątnych okienek doświetlających poddasze. Gzyms koronujący szeroki, profilowany wklęsły. Elewacja tylna skromna pozbawiona detalu architektonicznego, potynkowana. Pierwotny rytmiczny układ rozmieszczenia otworów okiennych zakłócony przez wtórnie wybite.

Wnętrze. Układ pomieszczeń na wszystkich kondygnacjach mieszkalnych podobny /vide rzut II piętra/ w zasadzie zachowany w stanie pierwotnym.

Wyposażenie. Z czasu budowy obiektu zachowane: w większości stolarka drzwiowa i okienna, brama wejściowa, kamienna i drewniana klatka schodowa z metalową i drewnianą balustradą, posadzki z płytek ceramicznych w sieni i na podestach schodów.

Instalacje. Obiekt posiada instalację elektryczną, wodno-kanalizacyjną, gazową.

Budynki nr 1,3,5 i 7 przy ul. Retoryka
projektowane przez T. Talowskiego

Fragment fasady

1. Miejscowość

KRAKÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Kamienica, ul. Retoryka 5

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Fotografie dodatkowe

Brama wejściowa

Weranda przy elewacji tylnej

Fragment elewacji tylnej

Wkładkę założył: mgr Tadeusz Śledzikowski, IX 1995 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: arch.autora

Fragment elewacji tylnej

Fragment elewacji tylnej

Schody na poddasze

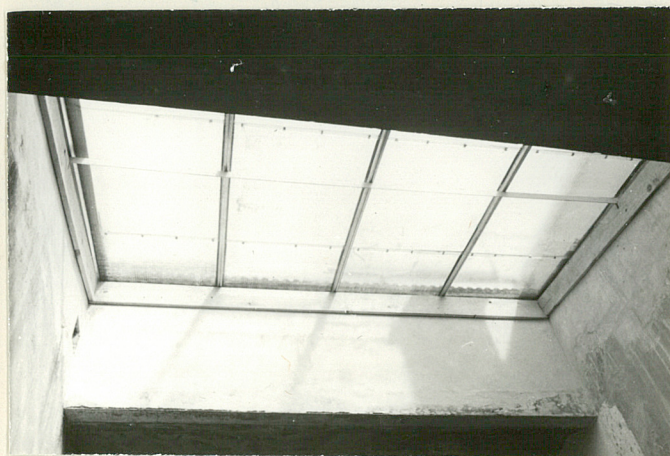

Główna klatka schodowa

1. Miejscowość
KRAKÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
Kamienica, ul. Retoryka 5

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Fotografie dodatkowe

Świetlik nad klatką schodową

Drzwi do mieszkania

Wkładkę założył: **mgr Tadeusz Sledzikowski, IX 1995 r.**
(imię, nazwisko, data)

arch. autora

Miejsce przechowywania negatywów: